

# Ontwerp

## Norm tot herziening van de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)

---

DE RAAD VAN HET INSTITUUT VAN DE BEDRIJFSREVISOREN,

*Gezien artikel 31, § 1 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren;*

*Gezien het ontwerp van norm van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren voorgelegd ter openbare raadpleging die plaatsvond van [...] tot [...];*

*Gezien de commentaren ontvangen op deze openbare raadpleging;*

*Overwegende hetgeen volgt:*

- (1) De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft op 29 maart 2013 de “bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's) – Het commissarisverslag in het kader van een controle van financiële overzichten overeenkomstig de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen en andere aspecten met betrekking tot de opdracht van de commissaris”, zoals gewijzigd door de Raad op 26 augustus en 1 december 2016 en opnieuw op 27 november 2020. In dit laatste wijziging werd de titel van de norm gewijzigd in: “bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde ISA's”.*
- (2) Bij brief van 21 december 2020 heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (HREB), overeenkomstig artikel 31, § 3, van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, gebruik gemaakt van zijn injunctierecht om de normen van 7 februari 1992 betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad, goedgekeurd vóór de invoering van de sociale balans in de Belgische wetgeving (daterend van 1996), bij te werken. Naast de bijwerking van deze norm en voor zover de bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde ISA's handelt over de vereisten die de commissaris moet uitvoeren met betrekking tot de sociale balans, heeft de Raad van het IBR besloten ook deze norm te wijzigen om de tussenkomenst van de bedrijfsrevisor op dat punt te verduidelijken.*

- (3) *De definitie van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen wordt vereenvoudigd, in die mate dat onderhavige norm in de paragrafen 2 en A1 voorziet dat een specifieke wet uitdrukkelijk kan bepalen dat artikel 3:75 (en, in voorkomend geval, artikel 3:80) van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen van toepassing is op andere entiteiten die niet specifiek door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen worden beoogd, bv. de entiteiten uit de overheidssector en de entiteiten met een ondernemingsraad. De paragrafen 11, 12, 21, 24, 25, 26, 27, 28 en 29 van onderhavige norm zijn van overeenkomstige toepassing.*
- (4) *In het kader van de bijwerking van de norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad heeft de Raad van het IBR beslist om de bepalingen van onderhavige norm met betrekking tot de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad over te hevelen naar de betrokken norm. Bijgevolg wordt verduidelijkt dat wanneer een ondernemingsraad werd opgericht in de entiteit, de commissaris bovendien de norm inzake de opdrachten bij de ondernemingsraad dient toe te passen. Ook werden de toepassingsmodaliteiten bij de vereiste werkzaamheden uit te voeren op de sociale balans in onderhavige normen verduidelijkt. In dit kader werd de verwijzing naar ISA 402 vervangen door een verduidelijking van de door de commissaris uitgevoerde werkzaamheden wanneer een entiteit beroep doet op een service-organisatie zoals een sociaal secretariaat.*
- (5) *Eveneens in deze context werden de toepassingsmodaliteiten met betrekking tot de vereisten inzake rapportering over de sociale balans, of deze nu deel uitmaakt van de jaarrekening of niet, verduidelijkt.*
- (6) *Artikel 12, §3, van de wet van 7 december 2016 legt de onafhankelijkheidsverplichting louter bij de bedrijfsrevisor, die moet nagaan of de relaties van de personen die deel uitmaken van zijn netwerk een impact kunnen hebben op zijn onafhankelijkheid, maar dat houdt niet in dat er op het netwerk zelf onafhankelijkheidsvereisten rusten. Artikel 3:62 WVV voorziet ook in onafhankelijkheidsregels die van toepassing zijn op de commissaris, met ander woorden de bedrijfsrevisor (of zijn kantoor) en niet zijn netwerk. Daarom wordt paragraaf 80 van de bijkomende norm aangepast, evenals de voetnoot van de verslagen van de commissaris, die betrekking heeft op de vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid.*
- (7) *Bij brief van 28 juni 2021 heeft de HREB bij de Raad van het IBR aangedrongen op een norm in de zin van artikel 31 van de wet van 7 december 2016 om te beschikken over een normatief kader voor de controle van de betrokken vennootschappen door de publicatie van jaarverslagen volgens het nieuwe ESEF-formaat ("European Single Electronic Format"). Deze standaard betreffende publicatie is van toepassing op vennootschappen die onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2004/109/EG (Transparantierichtlijn) vallen, d.w.z. beursgenoteerde vennootschappen die aandelen en/of obligaties op een gereguleerde markt uitgeven. Daarom wordt een sectie III.19 betreffende het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF) opgenomen, in voorkomend geval in het tweede deel van het commissarisverslag en zijn de vermeldingen die in de modelverslagen moeten worden opgenomen, opgenomen in de bijlagen bij de bijkomende norm.*
- (8) *Een modelverslag van de commissaris voor de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel (BE GAAP) voor een organisatie van openbaar belang (OOB) en een entiteit anders dan een OOB wordt in bijlagen 7 en 8 ingevoerd om rekening te houden met de bijzonderheden terzake.*

- (9) *Het model van verslag van niet-bevinding gehecht aan de bijkomende norm is aangepast om rekening te houden met het feit dat, in het kader van een vereniging of stichting, de vereiste documenten door het bestuursorgaan aan de "leden" en niet aan de "aandeelhouders" moeten worden bezorgd.*
- (10) *Onderhavige norm beoogt de diverse wijzigingen uiteengezet in overwegingen (2) tot en met (9) in de bijkomende norm op te nemen. De Raad van het Instituut heeft ook gekozen om de titel van deze norm te wijzigen als volgt: "bijkomende norm (herziene versie 2021) bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)".*
- (11) *Vanaf de datum van inwerkingtreding van onderhavige norm zullen de normen die verwijzen naar de bijkomende norm (herziene versie 2020) automatisch aangepast worden zodat zij verwijzen naar de bijkomende norm (herziene versie 2021).*
- (12) *De bijkomende norm zoals gewijzigd door onderhavige norm bevat een inleiding, algemene bepalingen, vereisten en toepassingsmodaliteiten. De bedrijfsrevisor dient de gehele tekst van deze norm, met inbegrip van de toepassingsmodaliteiten, na te leven teneinde de doelstellingen te begrijpen en de vereisten naar behoren toe te passen.*
- De toepassingsmodaliteiten vormen leidraden die relevant zijn voor de behoorlijke toepassing van de vereisten van deze norm. De toepassingsmodaliteiten bevatten onder meer verdere uitleg over de vereisten en kunnen:*
- nadere uitleg bevatten van wat een vereiste inhoudt of wat het is bedoeld te omvatten; dit kan onder meer door verwijzing naar wet- of regelgeving;*
  - voorbeelden bevatten die in de gegeven omstandigheden van toepassing kunnen zijn.*
- De bedrijfsrevisor dient daarbij zijn professionele oordeelsvorming toe te passen en een professioneel-kritische instelling te handhaven.*

HEEFT OP ZIJN ZITTING VAN [...] DE HIERNAVOLGENDE NORM AANGENOMEN.

### **Goedkeuring van onderhavige norm**

*De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft op XX het ontwerp van onderhavige norm aangenomen en ter goedkeuring voorgelegd aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de minister bevoegd voor Economie.*

*Overeenkomstig artikel 31, §1, 5de en 6de lid van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, werd het Instituut gehoord en heeft deze laatste de aangepaste ontwerpnorm op XX aangenomen om rekening te houden met de vraag van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen tot herformulering van deze norm op basis van zijn eigen opmerkingen, de hoorzitting of de opmerkingen van het College, de FSMA en/of de Nationale Bank van België.*

*Overeenkomstig artikel 31, § 2 van voormelde wet, werd deze norm werd op [...] door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op [...] door de Minister die bevoegd is voor Economie goedgekeurd.*

*Deze goedkeuring heeft het voorwerp uitgemaakt van een bericht door de minister die bevoegd is voor Economie, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van [...], p. [...].*

## Datum van inwerkingtreding en wijzigingsbepalingen

### VEREISTEN

1. Deze norm treedt in werking voor de verslagen uitgebracht over de jaarrekening met betrekking tot de boekjaren die beginnen op of na [1 januari 2022].
2. Vanaf deze datum, wijzigt onderhavige norm de bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde ISA's als volgt:
  - a. De titel van de norm wordt als volgt gewijzigd:  
 “Bijkomende norm (herziene versie ~~2021~~2020) bij de in België van toepassing zijnde ISA's”
  - b. Een §2bis wordt als volgt ingevoegd:  
 “**2bis.** Sectie III.19 van deze norm is van toepassing op entiteiten die worden beoogd door de norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF).”
  - c. §10 (i) wordt als volgt gewijzigd:  
 “**10.** Voor de toepassing van deze norm, dient te worden verstaan onder (Par. A4):  
 (i) “Wetboek van vennootschappen en verenigingen” of “WVV”: Wetboek van vennootschappen en verenigingen hieronder wordt tevens begrepen de wet- en regelgeving die verwijst naar de bepalingen van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;”
  - d. In §19, de volgende punten worden als volgt ingevoegd:  
 “**19.** (...)
    - (vii) Verslag van de commissaris of van de aangestelde bedrijfsrevisor (geconsolideerde jaarrekening – BE GAAP - OOB) (Bijlage 7); en
    - (viii) Verslag van de commissaris of van de aangestelde bedrijfsrevisor (geconsolideerde jaarrekening – BE GAAP -entiteit anders dan een OOB) (Bijlage 8).»
  - e. §70 wordt vervangen door:  
 “**70.** Wanneer een ondernemingsraad werd opgericht in de entiteit, dient de commissaris bovendien de norm inzake de opdrachten van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad toe te passen.”
  - f. §71, tweede lid wordt enkel in het Frans als volgt gewijzigd:  
 “**71.** Si le bilan social fait partie des comptes annuels (associations et fondations), le respect des normes ISA ~~permettront~~ permettra au commissaire d'exprimer une opinion sur l'image fidèle des comptes annuels, incluant le bilan social. (Voir par. A35)”
  - g. Een §71bis wordt als volgt ingevoegd:  
 “**71bis.** In het kader van zijn risicoanalyse, dient de commissaris, indien nodig, een specifieke materialiteit te bepalen (par. A35bis).”

h. Een §71ter wordt als volgt ingevoegd:

**“71ter.** De commissaris dient zich ervan te vergewissen dat de rubrieken van de sociale balans zijn ingevuld, rekening houdend met technische concepten en hun doelstelling, overeenkomstig de wettelijke bepalingen en de algemeen aanvaarde methodologieën zodat interpretatie zoveel mogelijk wordt vermeden. (par. A35ter)”

i. §80 wordt als volgt gewijzigd:

**“80.** Overeenkomstig artikel 3:75, §1, eerste lid, 11° en artikel 3:80, §1, eerste lid, 7° WVV, dient de commissaris, in de sectie “Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid”, een vermelding op te nemen ter bevestiging dat zijn kantoor geen opdrachten heeft verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening en in de loop van zijn mandaat onafhankelijk is gebleven tegenover de entiteit. Indien hij deel uitmaakt van een netwerk, dient de commissaris ~~ook te verwijzen naar de onafhankelijkheid van het netwerk. In dat geval dient hij de vermelding aan te passen door te bevestigen dat zijn bedrijfsrevisorenkantoor en zijn netwerk geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening hebben verricht.”~~

j. Een nieuwe sectie III.19 wordt als volgt ingevoerd:

**“III.19. Sectie betreffende het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)**

**111bis.** Wanneer de commissaris, overeenkomstig de norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (ESEF) (hierna “ESEF”-norm), dient na te gaan of de betrokken emittent van de vereisten betreffende het Europees uniform elektronisch formaat (“ESEF”) heeft nageleefd, dient hij, in de sectie “Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)”, op te nemen na de vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid, zijn conclusie te formuleren over het feit dat het formaat en, in voorkomend geval, in het geval van IFRS geconsolideerde financiële overzichten, de markering in Inline XBRL-formaat van deze digitale financiële overzichten in alle van materieel belang zijnde opzichten in overeenstemming zijn met de ESEF-vereisten krachtens de Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/815. (par. A49bis)

**111ter.** Teneinde in staat te zijn een redelijke mate van zekerheid tot uitdrukking te brengen in zijn verslag, dient de commissaris te voldoen aan de vereisten van de “ESEF”-norm. De commissaris dient hiernaar te verwijzen in de sectie “Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)”.

**111quater.** De sectie dient ook een vermelding op te nemen over de verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan bij het opstellen van de (geconsolideerde) financiële overzichten overeenkomstig de ESEF-vereisten en de commissaris in het kader van zijn opdracht inzake de controle van de ESEF-formaat.

**111quinquies.** Wanneer de datum van bekendmaking door de emittent van het jaarlijks financieel verslag in de vorm van een elektronisch bestand de commissaris niet toelaat om te beschikken over een redelijke termijn om zijn opmerkingen en conclusie in het commissarisverslag op te nemen, dient hij in deze specifieke sectie te vermelden dat het jaarlijks financieel verslag, met inbegrip van de financiële overzichten, in het ESEF-formaat hem ter beschikking zou dienen te worden gesteld

na de datum van het commissarisverslag en dat hij de door de "ESEF"-norm vereiste procedures zal voltooiën zodra het jaarlijks financieel verslag beschikbaar is. De commissaris dient in zijn verslag ook aan te geven dat indien hij naderhand afwijkingen van materieel belang vaststelt, hij verplicht is het probleem te melden aan het bestuursorgaan en, in voorkomend geval, zijn conclusie aan te passen overeenkomstig sectie IV.1 van de "ESEF"-norm. (par. A49ter)

In dat geval dient de commissaris, overeenkomstig paragraaf 39 van de "ESEF"-norm, een verslag met redelijke mate van zekerheid overeenkomstig ISAE 3000 (Herzien) Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie uit te brengen. In geval dit verslag, overeenkomstig paragraaf 39, tweede lid van de "ESEF"-norm, een gewijzigde conclusie bevat en de emittent deze niet openbaar maakt, dient de commissaris een nieuw commissarisverslag in zijn geheel uit te brengen en rekening te houden met de mogelijke gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode die vóór de ondertekening van het verslag heeft plaatsgevonden, in overeenstemming met ISA 560 Gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode.

**111sexies.** In het kader van vrije vertalingen van het verslag die geen betrekking hebben op officiële versies van de geconsolideerde financiële overzichten die niet zijn gepresenteerd en/of gemarkeerd overeenkomstig de ESEF-vereisten, dient de commissaris in zijn verslag te verwijzen naar de officiële versie die daadwerkelijk is gemarkeerd. (par. A9quater)

**111septies.** [Aangezien de Nationale Bank van België (NBB) het neerleggen van (geconsolideerde) financiële overzichten in ESEF-formaat niet toestaat, dient de commissaris in de sectie ESEF van zijn commissarisverslag melding te maken van dit feit en te verwijzen naar de versie(s) van de (geconsolideerde) financiële overzichten die daadwerkelijk overeenkomstig de ESEF-vereisten is (zijn) opgesteld.]<sup>1</sup>

**111octies.** De commissaris dient gebruik te maken van de modelverslagen opgenomen als bijlage 2.5 bij onderhavige norm. Deze modellen hebben betrekking op de sectie die in het commissarisverslag dient te worden opgenomen wanneer:

- (i) het jaarlijks financieel verslag van de emittent IFRS geconsolideerde of niet-geconsolideerde financiële overzichten bevat.
- (ii) de datum van bekendmaking door de emittent van het jaarlijks financieel verslag in de vorm van een elektronisch bestand de commissaris niet toelaat om te beschikken over een redelijke termijn om zijn opmerkingen en conclusie in het commissarisverslag op te nemen (zie par. 111 quinquies van deze norm)."

k. §A35 wordt als volgt gewijzigd:

"**A35.** De door de ~~bedrijfsrevisor~~ commissaris gehanteerde aanpak, bepaald op grond van zijn professionele oordeelsvorming, en een professioneel-kritische ingesteldheid, waarbij hij zich baseert op de interne controlemaatregelen die de entiteit heeft opgezet en door bijkomende gegevensgerichte controles uit te voeren die hij noodzakelijk acht in het licht van de materialiteit en van zijn

<sup>(1)</sup> Paragraaf op te nemen in de norm indien de Nationale Bank van België het neerleggen van (geconsolideerde) financiële overzichten in ESEF-formaat (XHTML-formaat en, in voorkomend geval, met XBRL-markeringen) niet toestaat.

risicoanalyse en de materialiteit in acht neemt, kan bijvoorbeeld het volgende omvatten: (Par. 71)

- het bevragen van de directie en de personeelsdienst van de gecontroleerde entiteit inzake ~~het de~~ processen tot opmaak van de sociale balans;
- ~~het vragen aan~~ verkrijgen van de directie van de gecontroleerde entiteit ~~om van alle bewijsstukken en documenten terzake voor te leggen met betrekking tot de sociale balans voor te leggen (zoals bv. gegevens afkomstig van het sociaal secretariaat en de interimkantoren)~~ ;
- een analyse door middel van een analytische beoordeling;
- ~~het vergelijken het aansluiten~~ van geselecteerde bedragen of andere elementen in de sociale balans ~~(die bedoeld zijn om hetzelfde te zijn, om samen te vatten, of om een grotere detaillering te verschaffen over de bedragen of andere elementen in de sociale documenten)~~ met dergelijke bedragen of andere elementen in deze sociale documenten van de entiteit;
- het nagaan van de volledigheid van de verplicht op te nemen inlichtingen;
- indien nodig, het uitvoeren van steekproeven teneinde het nakijken de consistentie van de gegevens opgenomen in de sociale balans met en de bewijsstukken na te gaan op basis van steekproeven; meer bepaald met betrekking tot bijvoorbeeld:
  - het uitsplitsen van de loonkosten per geslacht en per categorie (voltijds/deeltijds/ Totaal in voltijdse equivalenten (VTE));
  - de uitsplitsing van de uren en de VTE volgens de aard van de arbeidsovereenkomst, het geslacht en het studieniveau, alsook volgens de beroepscategorie;
  - de gegevens met betrekking tot de uitzendkrachten in vergelijking met deze van het personeel van de entiteit;
  - inlichtingen over opleidingsinitiatieven en de uitsplitsing ervan per geslacht en per soort opleiding de loonkloof, de volledigheid van de verplicht op te nemen inlichtingen, het aantal uren dat in de diverse rubrieken wordt vermeld, de opleidingskosten, enz.;
- wanneer een entiteit gebruik maakt van service-organisaties, zoals een sociaal secretariaat, nagaan of er geen van materieel belang zijnde inconsistenties bestaan tussen de gegevens die zijn opgenomen in de sociale balans en deze die werden verstrekt door de service-organisaties; het uitvoeren van de werkzaamheden voorzien door ISA 402 betreffende de bij de controle in overweging te nemen aangelegenheden wanneer een entiteit gebruik maakt van service-organisaties, zoals een sociaal secretariaat; indien er aanwijzingen zijn dat de door de service-organisatie verstrekte gegevens niet accuraat zijn, is het aangewezen dat de commissaris de entiteit verzoekt zelf de gegevens van de sociale balans samen te stellen op basis van de interne documentatie, eerder dan aan de hand van de extern aangeleverde gegevens (bv. inzake het opleidingsniveau of met betrekking tot de vorming).”

I. Een §A35bis wordt ingevoegd als volgt:



“A35bis. De commissaris beoordeelt de materialiteit in functie van de omstandigheden en zijn perceptie van de behoeften van de gebruikers van de sociale balans.”

m. Een §A35ter wordt ingevoegd als volgt:

“A35ter. De voorbereiding van bepaalde rubrieken van de sociale balans kan een zekere techniciteit omvatten: de omvang van belangrijke gegevens, de traceerbaarheid van informatie, de complexiteit van bepaalde sociale termen, de waardering van geïdentificeerde hoeveelheden, enz. De toelichtingsnota die door de NBB werd opgesteld kan hiertoe op nuttige wijze worden geraadpleegd.”

n. Een §A35quater wordt ingevoegd als volgt:

“A35quater. De commissaris kan, in voorkomend geval, bovendien de aandacht vestigen op een of meerdere aangelegenheden, die volgens zijn professionele oordeelsvorming, relevant zijn voor het begrip van de gebruikers van de uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot de sociale balans (bv. wanneer de commissaris wordt geconfronteerd met gegevens die complex zijn en/of moeilijk nauwkeurig te kwantificeren/waarderen en/of waarvoor redelijke schattingen moeten worden gemaakt bij gebrek aan andere mogelijkheden).”

o. Een §A36bis wordt ingevoegd als volgt:

“A36bis. De commissaris kan, in voorkomend geval, de aandacht vestigen in een paragraaf inzake overige aangelegenheden, op een of meerdere aangelegenheden, die volgens zijn professionele oordeelsvorming en zonder afbreuk te doen aan zijn oordeel, relevant zijn voor het begrip van de gebruikers van de uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot de sociale balans (bv. wanneer de commissaris wordt geconfronteerd met gegevens die complex zijn en/of moeilijk nauwkeurig te kwantificeren/waarderen en/of waarvoor redelijke schattingen moeten worden gemaakt bij gebrek aan andere mogelijkheden).”

p. De §A49bis tot quater worden als volgt ingevoerd:

“A49bis. De Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/815 van 17 december 2018 tot aanvulling van Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (European Single Electronic Format (ESEF)) specificeert het uniform elektronisch verslagleggingsformaat, zoals bedoeld in artikel 4, lid 7 van Richtlijn 2004/109/EG, dat moet worden gebruikt voor de opstelling van jaarlijkse financiële verslagen door emittenten. Overeenkomstig deze rechtstreeks toepasselijke Gedelegeerde Verordening moeten de jaarlijkse financiële verslagen, waaronder de financiële overzichten, van emittenten waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten, in XHTML-formaat worden opgesteld. Met betrekking tot de geconsolideerde financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met de IFRS, dienen deze te worden gemarkeerd in overeenstemming met de ESEF-vereisten (XBRL-markeringen) van bovengenoemde verordening.

A49ter. Het begrip “redelijke termijn” wordt overgelaten aan de beoordeling door en de professionele oordeelsvorming van de bedrijfsrevisor.

A49quater. Alleen de officiële versie(s) van de geconsolideerde financiële overzichten dient (dienen) te worden gemarkeerd.

De officiële versie(s) is (zijn) degene(n) die bij de NBB is (zijn) neergelegd overeenkomstig artikel 3:34 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.”

- q. De volgende paragraaf wordt toegevoegd in bijlage 2.5, Modelverslag – Geconsolideerde jaarrekening – OOB na de vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid:

**“Europees uniform elektronisch formaat (ESEF)**

[Indien conclusie zonder voorbehoud:

Wij hebben ook, overeenkomstig de norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (hierna “ESEF”), de controle uitgevoerd van de overeenstemming van het ESEF-formaat met de technische reguleringsnormen vastgelegd door de Europese Gedelegeerde Verordening nr. 2019/815 van 17 december 2018 (hierna: “Gedelegeerde Verordening”).

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen, in overeenstemming met de ESEF vereisten, van de [geconsolideerde] financiële overzichten in de vorm van een elektronisch bestand in ESEF-formaat (hierna “[geconsolideerde] financiële overzichten”) opgenomen in het jaarlijks financieel verslag.

Het is onze verantwoordelijkheid voldoende en geschikte onderbouwende informatie te verkrijgen om te concluderen dat het formaat [en de markeertaal] van de digitale [geconsolideerde] financiële overzichten in alle van materieel belang zijnde opzichten voldoen aan de ESEF-vereisten krachtens de Gedelegeerde Verordening.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn wij van oordeel dat het formaat van [en de markering van informatie in] [de officiële versie xxx van]<sup>2</sup> de digitale [geconsolideerde] financiële overzichten opgenomen in het jaarlijks financieel verslag van [naam van de emittent] per xx xxxx 20xx in alle van materieel belang zijnde opzichten in overeenstemming zijn met de ESEF-vereisten krachtens de Gedelegeerde Verordening.]

OF

[Wanneer de emittent zijn jaarlijks financieel verslag in de vorm van een elektronisch bestand niet tijdig heeft ingediend:

Overeenkomstig de norm inzake de controle van de overeenstemming van de financiële overzichten met het Europees uniform elektronisch formaat (hierna “ESEF”), dienen wij na te gaan of het ESEF-formaat in overeenstemming is met de technische reguleringsnormen vastgelegd door de Europese Gedelegeerde Verordening nr. 2019/815 van 17 december 2018 (hierna: “Gedelegeerde Verordening”).

<sup>(2)</sup> In voorkomend geval, wanneer het verslag betrekking heeft op een niet-officiële versie van de geconsolideerde financiële overzichten (bijv. een vertaling in een niet-officiële taal) die niet overeenkomstig de ESEF-vereisten is gemarkeerd.

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen, in overeenstemming met de ESEF vereisten, van de [geconsolideerde] financiële overzichten in de vorm van een elektronisch bestand in ESEF-formaat (hierna “[geconsolideerde] financiële overzichten”) opgenomen in het jaarlijks financieel verslag.

Het is onze verantwoordelijkheid voldoende en geschikte onderbouwende informatie te verkrijgen om te concluderen dat het formaat [en de markeertaal] van de digitale [geconsolideerde] financiële overzichten in alle van materieel belang zijnde opzichten voldoen aan de ESEF-vereisten krachtens de Gedelegeerde Verordening.

Het jaarlijks financieel verslag en de digitale [geconsolideerde] financiële overzichten werden ons op de datum van onderhavig verslag nog niet overhandigd.

Indien wij bij de controle van de digitale [geconsolideerde] financiële overzichten concluderen dat er een afwijking van materieel belang bestaat, zullen wij ertoe gehouden zijn het probleem te melden aan het bestuursorgaan en deze laatste te verzoeken de nodige wijzigingen aan te brengen. Gebeurt dit niet, dan zullen wij genoodzaakt zijn tot aanpassing van onderhavig verslag in verband met het feit dat het formaat van [en de markering van informatie in] [de officiële versie xxx van] de digitale [geconsolideerde] financiële overzichten opgenomen in het jaarlijks financieel verslag van [naam van de emittent] in alle van materieel belang zijnde opzichten in overeenstemming zijn met de ESEF-vereisten krachtens de Gedelegeerde Verordening.]”

- r. De voetnoot bij de sectie "Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid" in de modelverslagen (bijlagen 2.1. tot en met 2.6.) wordt als volgt gewijzigd:

*“Indien hij deel uitmaakt van een netwerk, dient de commissaris ~~ook te verwijzen naar de onafhankelijkheid van het netwerk. In dat geval wordt de zin als volgt aangepast aan te passen: “Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening verricht, en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de vennootschap.”.~~*

- s. In bijlage 2.5. wordt de voetnoot ingevoegd in de titel na de woorden “geconsolideerde jaarrekening” geschrapt.
- t. Een nieuwe bijlage 2.7. wordt ingevoegd na bijlage 2.6. :

**“Bijlage 2.7. – Modelverslag – Geconsolideerde jaarrekening –BE GAAP- OOB**

**VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN [NAAM VAN DE VENNOOTSCHAP EN RECHTSVORM] OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 20**

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van [naam van de vennootschap en rechtsvorm] (de “Vennootschap”) en haar filialen (samen “de Groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening en de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt een geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van [xx], overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan [uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad]. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaat over de jaarrekening afgesloten op [xx]. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep uitgevoerd gedurende [xx] opeenvolgende boekjaren. <sup>(3)</sup>

#### **Verslag over de geconsolideerde jaarrekening**

##### **Oordeel zonder voorbehoud**

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep, die de geconsolideerde balans op \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_\_ omvat, alsook de geconsolideerde resultatenrekening over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste waarderingsregels, waarvan het totaal van de geconsolideerde balans € \_\_\_\_\_ bedraagt en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een geconsolideerde winst [geconsolideerd verlies] van het boekjaar van € \_\_\_\_\_. Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de Groep op \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_\_ alsook van zijn geconsolideerde resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

##### **Basis voor het oordeel zonder voorbehoud**

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België <sup>(4)</sup>. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

##### **Kernpunten van de controle**

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel

<sup>(3)</sup> In voorkomend geval, indien het eerste opdrachtjaar niet op nauwkeurige wijze kan worden vastgesteld, waarbij in voorkomend geval wordt teruggegaan vóór 1997, vermeldt de bedrijfsrevisor in zijn verslag welke moeilijkheden hij bij het achterhalen van de precieze datum van eerste benoeming heeft ondervonden en past hij de zin als volgt aan: "Wij zijn in functie sinds minstens [X] jaar."

<sup>(4)</sup> In voorkomend geval kunnen de woorden "volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België" als volgt aangevuld worden: "Wij hebben bovendien de door IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op huidige afsluitingsdatum en nog niet goedgekeurd zijn op nationaal niveau."

hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

[Beschrijving van elk kernpunt van de controle in overeenstemming met ISA 701.]

**Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening**

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

**Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening**

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader dat van toepassing is op de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België na. Een wettelijke controle biedt evenwel geen zekerheid omtrent de toekomstige levensvatbaarheid van de Groep, noch omtrent de efficiëntie of de doeltreffendheid waarmee het bestuursorganen de bedrijfsvoering van de Groep ter hand heeft genomen of zal nemen. Onze verantwoordelijkheden inzake de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling staan hieronder beschreven.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet

- detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;
  - het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
  - het concluderen of de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
  - het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
  - het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het bestuursorgaan [of: met het auditcomité] onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het bestuursorgaan [of: aan het auditcomité] tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen

beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het bestuursorgaan [of: met het auditcomité] zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

**Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen**

**Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan**

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening [, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag <sup>(5)</sup>] [en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening].

**Verantwoordelijkheden van de commissaris**

In het kader van onze opdracht en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening [, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag <sup>(6)</sup>] [en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport] te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheid [aangelegenheden] uit te brengen.

**Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening [in voorkomend geval: en andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening]**

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

**[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap enkel een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening publiceert]**

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

**[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van**

<sup>(5)</sup> Indien een OOB die voldoet aan de criteria van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en in dit verband verplicht is om een verklaring van geconsolideerde niet-financiële informatie op te stellen, beslist om deze verklaring op te nemen in een afzonderlijk verslag, wordt dit afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en maakt het hiervan integraal deel uit.

<sup>(6)</sup> Indien een OOB die voldoet aan de criteria van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en in dit verband verplicht is om een verklaring van geconsolideerde niet-financiële informatie op te stellen, beslist om deze verklaring op te nemen in een afzonderlijk verslag, wordt dit afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en maakt het hiervan integraal deel uit.

vennootschappen en verenigingen opneemt in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening]

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)]. Overeenkomstig artikel 3:80, §1, eerste lid, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met het (de) vermelde [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)].

[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen opneemt in een afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening]

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in een afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. Dit verslag van niet-financiële informatie bevat de door artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen vereiste inlichtingen en is in overeenstemming met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)]. Overeenkomstig artikel 3:80, §1, eerste lid, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons niet over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met het (de) in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening vermelde [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)].

[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap een jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening publiceert, waarin het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening is opgenomen]

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening, zijnde <sup>(7)</sup>:

- [aan te vullen] <sup>(8)</sup>

<sup>(7)</sup> Par. 64 van de bijkomende norm (herziene versie 2020) voorziet: "Indien een entiteit een jaarrapport publiceert waarin andere informatie dan het jaarverslag, de (geconsolideerde) jaarrekening of het commissarisverslag hierover is opgenomen, dient de commissaris, na bespreking met het bestuursorgaan, overeenkomstig ISA 720 (Herzien), de elementen te bepalen die beschouwd worden als de "andere informatie opgenomen in het jaarrapport" en deze te identificeren in de daarop betrekking hebbende sectie in het deel "Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen".

<sup>(8)</sup> De "andere informatie opgenomen in het jaarrapport" bestaat, naargelang van het geval, uit commentaar van het management van de entiteit, of operationele en financiële beoordeling of soortgelijke rapportages door het bestuursorgaan of een mededeling van de voorzitter van de entiteit. (zie par. A3 van ISA 720 (Herzien)). In België kan de inhoud en de benaming van een jaarrapport variëren naargelang van de sector, de entiteit of het gebruik (bv. de entiteiten die een tabel van herkomst en besteding van middelen opnemen).

Onverminderd de hierna vermelde bepalingen in verband met de OOB's en de genoteerde vennootschappen geeft paragraaf A5 van ISA 720 (Herzien) een aantal voorbeelden van rapporten die, wanneer ze worden gepubliceerd als zelfstandige documenten, niet typisch onderdeel zijn van "andere informatie opgenomen in het jaarrapport". Het gaat over: aparte sectorrapporten of rapporten



- ...

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen opneemt in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening]

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, dat deel uitmaakt van sectie [nummer] van het jaarrapport. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)]. Overeenkomstig artikel 3:80, §1, eerste lid, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met het (de) vermelde [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)].

[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen opneemt in een afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening]

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in een afzonderlijk verslag gevoegd bij het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening dat deel uitmaakt van sectie [nummer] van het jaarrapport. Dit verslag van niet-financiële informatie bevat de door artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen vereiste inlichtingen en is in overeenstemming met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)]. Overeenkomstig artikel 3:80, §1, eerste lid, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met het (de) in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening vermelde [vermeld het (de) Europees of internationaal erkende referentiemodel(len)].

op grond van regelgeving (bijvoorbeeld rapporten over kapitaaltoereikendheid), zoals die kunnen worden opgesteld in de banken-, verzekerings- en pensioensectoren; maatschappelijke verslagen; duurzaamheidsverslagen; rapporten over diversiteit -en gelijke behandeling; rapporten over productverantwoordelijkheid; rapporten over arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden; rapporten over mensenrechten. In het kader van een OOB die voldoet aan de criteria van art. 3:32, §2 WVV, maken de sociale, de personeels- en milieu-aangelegenheden, de eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping deel uit van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en maken zij als zodanig integraal deel uit van het jaarlijks financieel verslag in de zin van artikel 12, §2 van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt. In het kader van een op een gereguleerde markt genoteerde vennootschap in de zin van art. 1:11 WVV, moet het diversiteitsbeleid dat wordt gevoerd met betrekking tot de leden van de raad van bestuur, of, in voorkomend geval, de raad van toezicht en de directieraad, de personen belast met de leiding en de personen belast met het dagelijks bestuur van de vennootschap worden beschreven in de verklaring inzake deugdelijk bestuur, die een specifiek onderdeel van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening vormt (art. 3:32, §2 WVV) en als zodanig integraal deel uitmaakt van het door ISA 720 (Herzien) beoogd jaarrapport.

**Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid**

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor <sup>(9)</sup> heeft geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening verricht, en is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.
- [Indien bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden verricht, keuze maken tussen volgende opties:]
- [De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

OF

- [Aangezien de Vennootschap de honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen niet [correct heeft vermeld in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening, informeren wij u dat deze als volgt vermeld en/of uitgesplitst hadden moeten worden [referentie in de geconsolideerde jaarrekening] [type opdracht] [bedragen].

**Andere vermeldingen**

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.
- [In voorkomend geval: voeg een paragraaf toe.]

Vestigingsplaats, datum en handtekening

Bedrijfsrevisorenkantoor XYZ

Commissaris

Vertegenwoordigd door

Naam

Bedrijfsrevisor"

- u. Een nieuwe bijlage 2.8. wordt ingevoegd na bijlage 2.7.:

**"Bijlage 2.8. – Modelverslag – Geconsolideerde jaarrekening – BE GAAP-**

**Entiteit anders dan een OOB**

**VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN  
[NAAM VAN DE VENNOOTSCHAP EN RECHTSVORM] OVER HET BOEKJAAR  
AFGESLOTEN OP \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_\_**

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van [naam van de vennootschap en rechtsvorm] (de "Vennootschap") en haar filialen (samen "de Groep"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening en de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt een geheel en is ondeelbaar.

<sup>(9)</sup> Indien hij deel uitmaakt van een netwerk, dient de commissaris de zin als volgt aan te passen: "Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening verricht, en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.".

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van [xx], overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan [uitgebracht op voordracht van de ondernemingsraad <sup>(10)</sup>]. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op [xx]. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep uitgevoerd gedurende [xx] opeenvolgende boekjaren. <sup>(11)</sup>

**Verslag over de geconsolideerde jaarrekening**

**Oordeel zonder voorbehoud**

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep, die de geconsolideerde balans op \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_\_ omvat, alsook de geconsolideerde resultatenrekening over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste waarderingsregels, waarvan het totaal van de geconsolideerde balans € \_\_\_\_\_ bedraagt en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een geconsolideerde winst [geconsolideerd verlies] van het boekjaar van € \_\_\_\_\_. Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de Groep op \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_\_ alsook van zijn geconsolideerde resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

**Basis voor het oordeel zonder voorbehoud**

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België <sup>(12)</sup>. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

**Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening**

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming

<sup>(10)</sup> In voorkomend geval aan te passen als volgt: "uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad".

<sup>(11)</sup> In voorkomend geval, indien het eerste opdrachtjaar niet op nauwkeurige wijze kan worden vastgesteld, waarbij in voorkomend geval wordt teruggegaan vóór 1997, vermeldt de bedrijfsrevisor in zijn verslag welke moeilijkheden hij bij het achterhalen van de precieze datum van eerste benoeming heeft ondervonden en past hij de zin als volgt aan: "Wij zijn in functie sinds minstens [X] jaar."

<sup>(12)</sup> In voorkomend geval kunnen de woorden "volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België" als volgt aangevuld worden: "Wij hebben bovendien de door IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op huidige afsluitingsdatum en nog niet goedgekeurd zijn op nationaal niveau."

met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

**Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening**

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader dat van toepassing is op de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België na. Een wettelijke controle biedt evenwel geen zekerheid omtrent de toekomstige levensvatbaarheid van de Groep, noch omtrent de efficiëntie of de doeltreffendheid waarmee het bestuursorganen de bedrijfsvoering van de Groep ter hand heeft genomen of zal nemen. Onze verantwoordelijkheden inzake de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling staan hieronder beschreven.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de

- gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
  - het concluderen of de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
  - het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
  - het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het bestuursorgaan [of: met het auditcomité] onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

**Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen**

**Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan**

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening [en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening].

**Verantwoordelijkheden van de commissaris**

In het kader van onze opdracht en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (herziene versie 2020) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening [en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport] te

verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheid [aangelegenheden] uit te brengen.

**Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening [in voorkomend geval: en andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening]**

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

**[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap enkel een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening publiceert]**

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

**[Paragraaf te gebruiken wanneer de Vennootschap een jaarrapport publiceert, waarin het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening is opgenomen]**

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening, zijnde <sup>(13)</sup>:

- [aan te vullen] <sup>(14)</sup>

- ...

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

**Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid**

<sup>(13)</sup> Par. 64 van de bijkomende norm (herziene versie 2020) voorziet: "Indien een entiteit een jaarrapport publiceert waarin andere informatie dan het jaarverslag, de (geconsolideerde) jaarrekening of het commissarisverslag hierover is opgenomen, dient de commissaris, na bespreking met het bestuursorgaan, overeenkomstig ISA 720 (Herzien), de elementen te bepalen die beschouwd worden als de "andere informatie opgenomen in het jaarrapport" en deze te identificeren in de daarop betrekking hebbende sectie in het deel "Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen"."

<sup>(14)</sup> De "andere informatie opgenomen in het jaarrapport" bestaat, naargelang van het geval, uit commentaar van het management van de entiteit, of operationele en financiële beoordeling of soortgelijke rapportages door het bestuursorgaan of een mededeling van de voorzitter van de entiteit. (zie par. A3 van ISA 720 (Herzien)). In België kan de inhoud en de benaming van een jaarrapport variëren naargelang van de sector, de entiteit of het gebruik (bv. de entiteiten die een tabel van herkomst en besteding van middelen opnemen).

Paragraaf A5 van ISA 720 (Herzien) geeft een aantal voorbeelden van rapporten die, wanneer ze worden gepubliceerd als zelfstandige documenten, niet typisch onderdeel zijn van "andere informatie opgenomen in het jaarrapport". Het gaat over: aparte sectorrapporten of rapporten op grond van regelgeving (bijvoorbeeld rapporten over kapitaaltoereikendheid), zoals die kunnen worden opgesteld in de banken-, verzekerings- en pensioensectoren; maatschappelijke verslagen; duurzaamheidsverslagen; rapporten over diversiteit -en gelijke behandeling; rapporten over productverantwoordelijkheid; rapporten over arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden; rapporten over mensenrechten.

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor <sup>(15)</sup> heeft geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening verricht en is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.
- [Indien bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden verricht, keuze maken tussen volgende opties:]
- [De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.  
OF
- [Aangezien de Groep de honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen niet [correct] heeft vermeld in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening, informeren wij u dat deze als volgt vermeld en/of uitgesplitst hadden moeten worden [referentie in de geconsolideerde jaarrekening] [type opdracht] [bedragen].

**Andere vermeldingen**

- [In voorkomend geval: voeg een paragraaf toe.]

Vestigingsplaats, datum en handtekening

Bedrijfsrevisorenkantoor XYZ

Commissaris

Vertegenwoordigd door

Naam

Bedrijfsrevisor”

- v. Bijlage 2.7. - Modelverslag – Verslag van niet bevinding wordt bijlage 2.9, en de derde paragraaf wordt als volgt gewijzigd:

“Wij hebben het bestuursorgaan herinnerd aan de wettelijke verplichting betreffende de door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen vastgelegde termijnen voor het overhandigen van de vereiste documenten aan de commissaris en de [aandeelhouders] [leden].”

<sup>(15)</sup> Indien hij deel uitmaakt van een netwerk, dient de commissaris de zin als volgt aan te passen: “Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening verricht, en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.”.